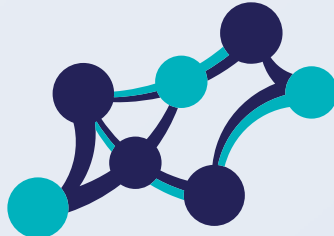

Demokrati

PROGRAM

UVOD

Država je tu za državljane, ne obratno.

Demokrati. se zavzemamo za aktivnega državljana, ki se zaveda svojih pravic, pa tudi obveznosti za delovanje in napredek skupnosti. Naš cilj je, da imajo državljanke in državljani večjo moč pri odločanju o svoji prihodnosti. Država je servis, ki državljanom omogoča, da si oblikujejo dostojno življenje.

Ne narekujemo ljudem, kako naj živijo. Kako ljudje organizirajo svoje življenje in kakšne cilje si zastavijo, je njihova osebna odločitev. Hkrati se zavedamo, da vsakdo nekaj prispeva k družbi, bodisi v družinskem življenju, na delovnem mestu, v društvih ali v drugih prostovoljnih dejavnostih. Želimo okrepiti občutek odgovornosti za skupnost, saj to predstavlja temelj močne demokracije, medsebojnega spoštovanja in solidarnosti v državi. Zato mora biti v skupnem interesu vzajemno spoštovanje do družbe in njenih vrednot.

Demokrati. želimo omogočiti vsakemu posamezniku najboljše pogoje za osebni in profesionalni razvoj.

1.

SPOZNAJTE NAS

Za nas so človekova svoboda, pravica do lastnega mnenja, aktivna udeležba v družbi in solidarnost temeljne vrednote, ki jih je treba nenehno negovati. Spoštovanje človekovega dostojanstva ni zgolj mrtva črka na papirju mednarodnih listin o človekovih pravicah, ampak predstavlja temelj slovenske in evropske kulturne dediščine ter vodilo našega političnega delovanja.

Dostojanstvo vsakega človeka je nedotakljivo v vseh obdobjih življenja. Pripada vsakomur, ne glede na starost, raso, spol, versko pripadnost, osebna, svetovno nazorska ali spolna prepričanja, posebnosti, sposobnosti ali življenjske okoliščine, saj izhaja iz samega bistva človeka. Ne obstaja noben pogoj, ki bi lahko podelil ali odvzel to dostojanstvo. Vsak posameznik je del skupnosti, za katero nosi odgovornost, hkrati pa skupnost nosi odgovornost zanj. Družina je prva in najpomembnejša skupnost, ki skrbi za posameznika in za katero primarno skrbi posameznik.

Naše politično delovanje temelji na vrednotah, ki izhajajo iz človeške narave: svoboda, odgovornost, trajnost, uspeh, solidarnost, sorazmernost, subsidiarnost in pravičnost. Te vrednote nas usmerjajo pri ustvarjanju pogojev za uspešno življenje in delujočo družbo. V stranki Demokrati. zavračamo ideološki ekstremizem in totalitarna politična prepričanja, saj so slednji v neposrednem nasprotju s temeljnimi evropskimi vrednotami in razmišljanji svobodnega človeka, zato za njih ni prostora v našem delovanju.

SVOBODA

Vsak posameznik je svoboden in odgovoren za svoja dejanja. Svoboda pomeni pravico do samostojnega odločanja, ki temelji na lastni vesti, razmišljanju in odločanju. Ta svoboda se uresničuje v skupnosti, kjer se pravice enega končajo tam, kjer se začnejo pravice drugega. Vsak polnoletni član skupnosti se svobodno odloča zase, za kar sprejema tudi odgovornost. Ena od glavnih nalog pravne države je varovanje človekovih svoboščin. Nasprotujemo vsakršni zlorabi državnega nadzora za omejevanje temeljnih svoboščin. Podpiramo dosledno zaščito zasebne lastnine kot izraza osebne svobode. Pravice do svobode, lastnine in zasebnosti morajo biti zaščitene tudi v obdobju tehnoloških sprememb.

Svoboda je bistvena za človekov razvoj, vendar brez odgovornosti ne more obstajati. Svoboda vedno vključuje odgovornost – do samega sebe, do soljudi, družbe in okolja. V resnično svobodni družbi življenje temelji ne le na pravicah, ampak tudi na dolžnostih, ki omogočajo skupno dobro.

ODGOVORNOST

Svoboda ne more obstajati brez odgovornosti. Posameznik je s svojo svobodo odgovoren zase, preko interakcije z ostalimi pa posredno tudi za družbo. Le z odgovornim pristopom v osebem življenju, na delovnem mestu, v družbi in politiki se lahko uspešno spopademo z izzivi prihodnosti. Spodbujamo družbo aktivnih državljanov, ki prevzemajo odgovornost za svoja dejanja in ne pričakujejo, da bo vse zanje uredila država. Družbena odgovornost, pripravljenost na sodelovanje in solidarnost so temelj uspešne skupnosti. Verjamemo v sposobnost ljudi, da sami najbolje urejajo svoje zadeve. V primerih, ko težave presegajo posameznika, pa podpiramo vključevanje in pomoč skupnosti in države v okviru razpoložljivih mehanizmov.

Zaupamo, da bo vsak posameznik razvijal svoje potenciale za lastno in družbeno dobro. Zato je ključno, da vzgoja in izobraževanje spodbujata razvoj samostojne in družbeno odgovorne osebnosti.

Vsak posameznik je odgovoren zase, a tudi za dobrobit drugih. Ima soodgovornost in dolžnost do solidarne skupnosti, ki mu v zameno zagotavlja varnost in zaščito. Ta medsebojna odgovornost je zakonsko opredeljena znotraj socialne države. Osnove odgovornosti se razvijejo v družini, zato Demokrati podpiramo ukrepe za družnam prijazno družbo.

PRAVIČNOST

Pravičnost temelji na enakih možnostih, dostojanstvu in svobodi. Pred zakonom smo vsi enaki in imamo enake pravice. Ljudje smo edinstveni in se razlikujemo po svojih sposobnostih in interesih ter odločitvah, kar je izraz edinstvenosti posameznika. Naš izziv je zagotavljanje enakih možnosti za vse, ne pa obljubljanje enakih rezultatov. Zavzemamo se za enakopravnost med moškimi in ženskami na vseh ravneh. Naša trdna zaveza je zagotavljati eno pravno državo za vse. Slednja temelji na enakosti pred zakonom ter neodvisnem, nepolitičnem in učinkovitem sodstvu.

TRAJNOST

Trajnost je vodilo našega delovanja. Naš cilj je povečati življenjske priložnosti aktualne generacije, a ne na račun prihodnjih generacij. Zato si prizadevamo za ohranjanje naravnih virov in za krepitev krožnega gospodarstva. Naši otroci in vnuki si zaslužijo, da odraščajo in živijo v državi z neokrnjeno naravo, zdravo domačo hrano, čisto pitno vodo in čistim zrakom.

V družbi, gospodarstvu in politiki podpiramo razvoj, ki je skladen s potrebami prihodnosti. Trajnostno ravnanje z naravnimi viri in uspešen gospodarski razvoj se medsebojno podpirata. Politika preizkušenega napredka je bistvena za trajnostno prihodnost, pri čemer naj nove rešitve prispevajo k trajnosti. Poleg varovanja okolja nam je pomembna tudi zaščita živali. Poudarjamo dolžnost posameznika, gospodarskih subjektov, občin in države, da s svojimi aktivnostmi in projekti ne ogrožajo bivalnega prostora ter narave, ki nas obdaja. Subjekt, ki ne upošteva tega načela, naj v primeru onesnaženosti plača stroške čiščenja in zaščite okolja.

UČINKOVITOST IN PODJETNOST

Učinkovitost je neločljiv del osebnega napredka in ustvarjalnosti. Uresničuje se v različnih okoljih, kot so družina, izobraževanje, delo in prostovoljne dejavnosti. Pripravljenost na delo in razvoj krepi sposobnost skupnosti za napredek. Spodbujamo marljivost, podjetnost in zavzetost. Spodbujamo učinkovitost s ciljem, da posameznik opravlja tiste zadolžitve, za katere je nadarjen in kompetenten. Spodbujamo podjetniško razmišljanje, ki temelji na prepoznavanju in uresničevanju priložnosti. Pošteno poslovanje naj služi kot vzor v vseh sferah družbe. Učinkovitost mora biti nagrajena, ne kaznovana.

SOLIDARNOST

Solidarnost temelji na naši medsebojni povezanosti in se izraža v skrbi za sočloveka. Vsak posameznik ima – ne glede na svoje osebne okoliščine – svoje mesto in vlogo v družbi. A solidarnost ni zgolj odgovornost države. Temeljiti mora tako na državni pomoči kot na pomoči družine in ne nazadnje samopomoči. Solidarnost mora biti obojestranska – podpiramo tiste, ki prejemajo socialno pomoč, in tiste, ki jo omogočajo. Za sistem vzajemne solidarnosti pa mora veljati tudi, da imajo dostop do nje tisti, ki živijo in sprejemajo splošne družbene vrednote. Spodbujamo pomoč tistim, ki si sami ne morejo pomagati.

Podpiramo solidarnost in prepoznavamo njene naravne omejitve. Neomejena solidarnost je politična iluzija. Nobena solidarna skupnost ne more nositi bremena, ki presega njene zmožnosti.

SUBSIDIARNOST IN SORAZMERNOST

Subsidiarnost je temeljni družbeno-politični pristop Demokratov. Odločitve se morajo sprejemati kar najbližje ljudem na lokalni ravni oziroma na ravni lokalne skupnosti, na višjo raven se prenesejo le naloge, ki jih narekuje učinkovitost oziroma izvedljivost. Subsidiarnost spodbuja življenjske rešitve, opušča nepotrebne administrativne omejitve in razbremenjuje državo. Načelo subsidiarnosti mora usmerjati delitev nalog med lokalnimi, regionalnimi, državnimi in evropskimi institucijami. Podpiramo močne občine in decentralizirano regionalno ureditev Slovenije. Sorazmernost pa nalaga, da se aktivnosti izvedejo do točke, ki omogoča doseg ciljev glede na objektivne interese državljanek in državljanov.

Smo stranka moderne demokracije

Želimo, da državljani sodelujejo pri odločanju o svojih življenjskih pogojih, svojem okolju, Sloveniji in Evropi. S predstaviško demokracijo želimo združiti sodobne oblike participacije in spodbujati politično izobraževanje ter prostovoljno delo. Zavzemamo se za volilni sistem, ki bo vzpostavil vzročno-posledično vez med volivci in njihovimi predstavniki v parlamentu; dobro parlamentarno delo naj bo nagrajeno s ponovnim mandatom, slabo pa kaznovano z izbiro boljših predstavnikov ljudstva.

Smo stranka politične širine

Zavzemamo se za politiko sodelovanja in zmernosti ter nasprotujemo vsem oblikam ekstremizma. Naš cilj je oblikovati močan politični tretji steber s poudarkom na skupnih programskih izhodiščih za prihodnji razvoj Slovenije. Politična širina predstavlja najboljši temelj za stabilen in trajnosten razvoj države in skupnosti.

Smo stranka podjetniškega razmišljanja

Verjamemo, da podjetniško mišljenje prinaša učinkovite rešitve in večjo svobodo delovanja. Dobro delo mora biti tudi dobro nagrajeno, skrb za zaposlene pa je bistvo trajnostnega koncepta gospodarsko uspešne države. Država je zavezana oblikovanju ugodnega gospodarskega okolja, ki podjetjem omogoča izpolnitev njihovih potencialov. Uspeh podjetja in družbeni napredek sta soodvisna, zato morajo tudi podjetja prevzeti svoj delež odgovornosti po konceptu načela deljene vrednosti. V Sloveniji imamo nekaj zelo dobrih primerov odgovornega podjetništva, zato bomo Demokrati. spodbujali tovrstne prakse.

Spodbujamo podjetnike pri prepoznavanju poslovnih priložnosti in njihovi uresnitvi, za kar so finančno nagrajeni. Podpiramo koncept deljene vrednosti, ki se odraža v prepoznavanju priložnosti tudi izven podjetja. Na ta način s kompetencami in resursi podjetniki ustvarjajo novo dodano vrednost za vse deležnike.

Smo stranka socialne integracije

Združujemo različne interese in potrebe v družbi ter si prizadevamo za uravnoteženost v interesu skupnega dobrega. Vsak posameznik je edinstven, vsak ima svoje mesto v družbi. Programi socialne integracije so izjemnega pomena, zato jih bomo še naprej ciljno razvijali. Socialna varnost je temelj socialne države in osnova družbenega sožitja. Tistim, ki potrebujejo pomoč, mora biti zagotovljena podpora skupnosti. Vse, kar socialna država razdeli, pa je najprej treba ustvariti. Zato verjamemo, da se mora trud in uspeh izplačati – tisti, ki ustvarjajo, morajo biti ustrezno nagrajeni. Kdor na tej poti omaga, mu država zagotovi varnostno mrežo, da se spet postavi na noge in začne ustvarjati. Kdor izbere življenje brez dela, pa ne more pričakovati trajne brezpogojne podpore države. Naše načelo je: spodbujati aktivnost in ne podpirati pasivnosti. Vsak, ki dobiva socialno pomoč, mora zato za čas prejemanja pomoči vračati skupnosti v obliki javnih del.

Smo stranka socialnega tržnega gospodarstva

Zavzemamo se za tržno gospodarstvo s poudarkom na trajnostnem upravljanju z naravnimi viri in upoštevanjem pomena socialne kohezije.

Zavedamo se svoje odgovornosti do sedanjih in prihodnjih generacij, zato delujemo kot stranka, usmerjena v reforme in modernizacijo. Zavzemamo se za dinamično državo, ki bo sposobna najti odgovore na nove izzive, ki jih prinašajo geopolitika, tehnološki razvoj in klimatske spremembe.

Demokrati. si prizadevamo za uporabo širokega nabora priložnosti, ki jih prinaša za Slovenijo digitalni svet. Ne vidimo nasprotja med “resničnim” in “digitalnim” svetom. Ne bojimo se umetne inteligence. Ni vprašanje, kaj lahko UI naredi za nas, ampak kaj mi želimo, da z UI ustvarimo. Digitalizacija je nova razsežnost sodobnega življenja in predstavlja gonilno silo inovacij. Digitalna preobrazba slovenske družbe je šele v začetni fazi, kar prinaša nove izzive na področju izobraževanja, znanosti, gospodarstva in politike. Slovenija ne bo zgolj opazovalka, ampak aktivna udeleženka v digitalnem svetu. Državljanom želimo omogočiti, da postanejo kompetentni in vplivni soustvarjalci digitalne prihodnosti. Z zakonodajnim okvirom bomo poskrbeli, da bodo etika, temeljna pravila in vrednote, kot so svoboda, odgovornost, varnost in lastnina, veljali tudi v virtualnem okolju.

Demokrati. zagovarjamo dinamično kulturo uspeha, ki je ključna za socialno tržno gospodarstvo. Uspeh in konkurenca poganjata družbeni napredek, inovacije, ustvarjanje vrednosti, blaginjo, kakovost življenja, gospodarsko uspešnost in socialno varnost, hkrati pa prispevata k osebnemu zadovoljstvu.

LJUBEZEN DO DRŽAVE IN NJENE KULTURE

Ljubezen do države za Demokrate ni samo političen slogan, temveč vir navdiha in motivacije. V svetu nenehnih sprememb moramo ohraniti nacionalno identiteto, človečnost naše družbe, varnost naše države in edinstvenost naše kulture. Zavzemamo se za skrb za skupnost in spoštovanje lastne države ter zavračamo vse metode političnega delovanja, ki zaničujejo druge, netijo sovraštvo in ustvarjajo delitve in konflikte.

Spoštovanje drugih kultur se pričenja s spoštovanjem lastne kulture. Kulturna identiteta v Sloveniji je več kot zgolj ustavna odgovornost. Država se izraža v skupnem jeziku, raznolikih narečjih, vsakdanji kulturi, zgodovini, ki vključuje vse njene mejnike, zmage, temna obdobja in preizkušnje. Vključuje tudi običaje ter bogato in raznoliko kulturno dediščino. Demokrati. s samozavestjo gledamo na naš kulturni razvoj.

MI, DEMOKRATI.

Smo moderna, demokratična stranka, usmerjena v prihodnost. Podpiramo socialno tržno gospodarstvo z močnim podjetniškim sektorjem in socialno državo ob upoštevanju pluralnosti družbe. Naša politika temelji na interesih državljanov. Politiko razumemo kot storitev, katere cilj je ustvarjati najboljše pogoje za razvoj posameznika, svobodo izbire in uresničevanje življenjskih ciljev. Država in politika morata služiti ljudem, ne obratno. Demokrati. smo stranka, ki deluje blizu državljanom na vseh ravneh, tako na lokalni kot državni ravni.

Razvoj in uporaba sposobnosti omogočata posamezniku osebno rast. Tako preobremenjenost kot pomanjkanje izzivov sta škodljiva. Vzgoja in izobraževanje, ki posameznika krepi na poti do samostojnosti, samoodločanja in odgovornosti, sta ključna pogoja za zdrav razvoj posameznika in družbe. Demokrati. izpostavljamo pomen samozavedanja o pomenu družbenih vrednot, ki temeljijo na zavedanju ustvarjanja družbenega okolja, ki spodbuja uspeh, pa naj bo ta osebni, družinski, poslovni ali kakšen drugi, ki ustvarja temelj za boljšo prihodnost. Zavzemamo se za družbo, ki spodbuja in podpira dosežke.

2.

RAZVOJ KOT TEMELJ NAPREDKA

Cilj Demokratov je varna, stabilna in urejena Slovenija, ki temelji na uspešnem gospodarstvu, kjer je delo vrednota, ki omogoča posamezniku doseg svojih življenjskih ciljev, država pa poskrbi za učinkovito delovanje svojih podsistemov. Čut pripadnosti skupnosti krepi našo solidarnost. Ta še posebej pride do izraza vsakič, ko smo postavljeni pred težke izzive, katerim sami nismo kos.

Državne institucije morajo delovati transparentno, učinkovito in produktivno na način, da ne obremenjujejo proračuna bolj, kot je potrebno. Storitve, ki jih izvaja država, morajo biti usmerjene v iskanje rešitev, sistem zavor in ravnovesij pa omogoča, da se vsem zagotavljajo enaki pogoji ustvarjanja skupne prihodnosti. Boj proti korupciji je ena od osrednjih nalog nosilcev vej oblasti. Delujoč pravosodni sistem je predpogoj za krepitev vzorcev vladavine prava.

Želimo, da je Slovenija uspešna, sodobna, digitalizirana država, z ugodnim gospodarskim okoljem, ki privablja talente. Ima čisto okolje, življenje v Sloveniji je prijetno. Skrbimo za lastno zdravje, država pa poskrbi za delujoče zdravstvo.

Zmagovita in uspešna Slovenija v zahtevnem mednarodnem okolju ni samo naša vizija, ampak tudi naš cilj. Zato bolj kot kdaj prej potrebujemo sodelovanje političnih deležnikov na lokalni in nacionalni ravni v obliki širokega družbenega konsenza. K temu se Demokrati zavezujemo.

SKUPNO SOBIVANJE

Družina predstavlja izvor, temelj in prihodnost naše države. Brez nje ni trdne povezanosti med ljudmi in državo. Želimo družbo, ki krepi zavedanje o pomenu družine za prihodnost skupnosti. Starševska vloga je nenadomestljiva, zato imajo slednji pravico in dolžnost vzgajati svoje otroke v samostojne in odgovorne posameznike. Pravice in odgovornosti staršev postavljamo nad posege države. Šolski sistem nadgrajuje vlogo staršev s ciljem vzgoje in izobraževanja otrok in mladostnikov v smeri skupnih vrednot. Verjamemo, da je vloga vzgojiteljev in učiteljev ključnega pomena, zato se zavzemamo za delovno okolje z ustrezno avtonomijo, ki omogoča spoštovanje in avtoriteto, potrebno za izvedbo šolskega procesa.

Sodobna družinska politika mora biti vključujoča za vse vrste družin. Vsaka družinska oblika si zasluži spoštovanje in priznanje svojega načina skupnega življenja.

Družinska politika je povezana s stanovanjsko politiko. Stanovanje je osnovni življenjski prostor, ki sploh omogoča oblikovanje družine. Odsotnost stanovanjske politike v zadnjih desetletjih je pustila visok davek na nepremičninskem trgu, kar se kaže v visokih najemninah, pomanjkanju dostopnih stanovanj in presežku praznih stanovanj kot posledice presežnega kapitala posameznikov. S pomočjo davčne politike in okrepljene najemniške sheme Javnega stanovanjskega sklada kot posrednika za varno oddajo stanovanj ter v sodelovanju z občinami bo aktivna stanovanjska politika eden od ključnih razvojnih stebrov političnega programa Demokratov do 2034. Za povečanje ponudbe na nepremičninskem trgu se zavzemamo tudi s poenostavitvijo birokratskih postopkov in hitrejšim pridobivanjem gradbenih dovoljenj. Občine bomo vzpodbujali, da pri prostorskem planiranju upoštevajo potrebe mladih družin.

Demokrati. se zavedamo pomena, ki ga imajo za razvoj družbe starejši. Dolgoživa družba lahko predstavlja priložnosti za družbo v celoti. Starejša generacija je polna znanja in izkušenj, zato je prav, da najmlajšim že od osnovne šole na sistemski ravni omogočimo medgeneracijsko sodelovanje.

Nove tehnologije prinašajo nove izzive tudi za starejšo generacijo, zato bomo še naprej spodbujali spoznavanje z digitalnimi veščinami ljudi v tretjem življenjskem obdobju.

Prav tako se Demokrati. zavedamo, da je marsikdo v tretjem življenjskem obdobju še zelo aktiven in voljan prispevati k družbi in gospodarstvu po svojih najboljših močeh. Tem bomo omogočili, da lahko svojo aktivno energijo usmerijo v dejavnosti brez omejitev, po svojih sposobnostih, ob tem pa ohranijo svojo pokojnino.

DIGITALNA SLOVENIJA

Digitalizacija je v 21. stoletju temelj uspešne in učinkovite družbe. Zahtevno mednarodno okolje terja hitre prilagoditve tako javne uprave kot gospodarstva z namenom ohranitve konkurenčnosti.

Za Slovenijo je digitalizacija lahko velika priložnost. Zato moramo v najkrajšem času pripraviti program pokrivanja sivih lis brez internetnega dostopa s ciljem, da imajo do leta 2028 vsa gospodinjstva dostop do širokopasovnega interneta visokih hitrosti, ne glede na to, iz katerega dela Slovenije prihajajo. Uporaba satelitskega interneta je priporočljiva za težje dostopna območja. Do leta 2028 je potrebna pokritost velike večine prebivalstva in ključnih prometnic z omrežjem 5G pri vseh operaterjih, kar bo zmanjšalo razvojne razlike med različnimi deli Slovenije, izboljšalo konkurenčnost gospodarstva in spodbudilo uporabo javnih ter drugih spletnih storitev. Izgradnja hrbteničnega 5G-omrežja predstavlja kritično infrastrukturo, zato mora država jasno določiti varnostne parametre za postavitve omenjenega omrežja.

Vzpostavili bomo enotni portal “eSlovenija” skupaj z mobilnimi aplikacijami za vse storitve javne uprave po načelu ‘one-stop-shop’, kjer bodo državljani enostavno dostopali do javnih storitev. Portal bo združil obstoječe državne portale (eUprava, Zemljiška knjiga, FURS) in vključil digitalno osebno izkaznico ter vozniško dovoljenje, ki bosta imela pravno veljavo.

Digitalizacijo bomo razširili tudi na notarske storitve s ciljem opravljanja storitev na daljavo, kar vključuje odpravo obveznosti fizične prisotnosti pri statusnih spremembah v gospodarskih družbah. To je še posebej pomembno za tuje vlagatelje in Slovence, ki živijo v tujini.

Na področju gospodarstva in podjetniškega okolja se zavzemamo za poenostavitev poročanja podjetij državi z uvedbo enkratnega letnega e-poročanja podjetij prek enotnega obrazca za ključne državne organe (FURS, Ajpes, Statistični urad, Banka Slovenije...), kar zmanjšuje administrativne obremenitve in podvajanje podatkov.

Prav tako bomo spodbujali solastništva zaposlenih v startup in drugih podjetjih z reformo obdavčitve opcij in delnic zaposlenih, tako da postane ta oblika nagrajevanja privlačnejša.

Po zgledu nekaterih drugih evropskih držav je naš cilj poenostavitev administrativnih ovir za digitalne nomade, kar bo povečalo pretok znanja in prihodke v državni proračun.

Na področju izobraževanja se zavzemamo za uvedbo obveznega predmeta računalništva in informatike v osnovne in srednje šole ter prilagoditev kurikulumov za digitalno izobraževanje. Vzporedno s tem tudi za povečanje vpisnih mest na IKT-študijskih programih in uvedbo dodatnih interdisciplinarnih programov z IKT-vsebinami.

Na področju digitalizacije zdravstva se bomo osredotočili na e-javno naročanje medicinskih pripomočkov in zdravil z uporabo eDražbe, za popolno digitalizacijo zdravstvene dokumentacije in uvedbo sistema eZdravje, za uvedbo e-zdravstvenega kartona pacienta, ki bo omogočal iskanje po ključih, za e-oskrbo starostnikov oziroma sistem financiranja e-oskrbe na domu za starejše in kronične bolnike z nadzorom zdravstvenega stanja.

GOSPODARSKO OKOLJE IN FISKALNA POLITIKA

Demokrati. smo stranka socialnega tržnega gospodarstva, zavezani k rezbremenitvi tako s fiskalnega kot administrativnega vidika. Stabilni in predvidljivi pogoji za poslovanje gospodarskih subjektov ter davčna razbremenitev gospodarstva s poudarkom na visoko kvalificiranih zaposlenih so pogoj za gospodarsko uspešnost države, posledično pa eden od temeljev blaginje ljudi. Demokrati. smo javnofinančno odgovorni, saj se zavedamo, da gresta blaginja ljudi in javnofinančna stabilnost z roko v roki. Zavezani smo k spoštovanju evropskih fiskalnih pravil, obenem pa naši gospodarski ukrepi stremijo k finančni nevtralnosti.

Načela gospodarskega programa – medsebojna povezanost ukrepov:

Gospodarski program Demokratov je skupek dobro medsebojno povezanih ukrepov na področju javnih financ, trajnostne industrijske politike, raziskav in razvoja, izobraževanja in trga dela. Črpa iz pobud podjetnikov, analiz ekonomskih strokovnjakov in inštitucij, obstoječih programov razvoja Slovenije in dobrih ukrepov predhodnih vlad. Po vladah, ki so brez prave vizije razvoja sprejemale normative ukrepe, mora Slovenija dobiti celovito strategijo industrijske politike, ki bo kompatibilna s trajnostnim prehodom, razogljičenjem družbe in bo zagotovila primerne vire energije.

Izboljšanje konkurenčnosti:

Izboljšanje konkurenčnosti Slovenije lahko dosežemo s spodbujanjem vseh oblik podjetništva, ustreznim podpornim podjetniškim okoljem, spodbujanjem podjetniških iniciativ, krepitvijo raziskav in inovacij na področju sodobnih tehnologij ter odpravo administrativnih ovir za sodelovanje med znanostjo in gospodarstvom. Uspeh stroškovne in administrativne razbremenitve gospodarstva bomo merili s pospešitvijo in digitalizacijo procesov v gospodarstvu. Zagotoviti želimo dodatna sredstva za spodbujanje programov pametne specializacije, kjer naj bo merilo uspeha skrajšanje poti od inovacije do trga. Želimo podpreti tok tveganega kapitala v zagonska podjetja s finančnimi, davčnimi in administrativnimi shemami, kot je Startup Visa. Pri tem ne bomo odnehali, dokler se Slovenija ne bo krepko dvignila z dna EU po vlaganjih v zagonska podjetja na prebivalca.

Razvojna država:

Nasprotujemo pretirani regulaciji in preveliki vlogi države, zato tudi na področju gospodarske politike zagovarjamo načeli subsidiarnosti in sorazmernosti. Da bi javna uprava postala še boljši servis za prebivalstvo in podjetja, moramo nadoknaditi zaostanek na področju digitalizacije javne uprave. Proces digitalizacije bo podprl produktivnost in stroškovno učinkovitosti prek merjenja stroškov administrativnih bremen kot ključne sestavine sprejemanja novih zakonskih in podzakonskih aktov. V proračunske programe naj se uvede spremljanje ciljne uspešnosti, finančne učinkovitosti in prispevka k razvojnim ciljem. Po načelu dobrega gospodarja je potrebno najmanj učinkovite programe zmanjšati ali sredstva preusmeriti v uspešnejše programe. Poslužili se bomo zunanega, neodvisnega pregleda trošenja javnih sredstev z namenom transparentnejše in učinkovitejše javne porabe.

Zaščita kritičnih dejavnikov:

Ključno odločevalsko vlogo države vidimo na področju kritične infrastrukture in panog skladno s strategijo upravljanja s kapitalskimi naložbami. V okviru danih možnosti naj država zagotovi, da se ključne surovine, izdelki in sposobnosti pridobivajo, proizvajajo ali ohranjajo tudi v Sloveniji. Vejamemo, da je lesna industrija ena od panog, ki ponuja dodatne priložnosti uporabe in razvoja. Širitev sodelovanja s partnerskimi državami zmanjšuje odvisnost in zagotavlja temelje za industrijsko blaginjo tako v Sloveniji kot v Evropi. Zaščita strateških gospodarskih panog in kritične infrastrukture je nujna za našo blaginjo. Te panoge in infrastrukturo je treba ustrezno zaščititi pred hibridnimi napadi ali sovražnimi prevzemi. Za to potrebujemo zakonodajo, ki bo jasno definirala kritično infrastrukturo in ravnanje z njo, procesno-odločevalske okvire in tudi zaščito pred zlorabami in napadi z določitvijo strožjih kazni za škodljiva ravnanja in sabotaže.

Delo je vrednota:

Demokrati. poudarjamo, da se mora delo izplačati. Preden lahko delimo, moramo ustvariti. Naš cilj je aktivna družba, ki soustvarja gospodarsko moč države, s tem pa krepi socialno kohezijo družbe. Zavzemamo se za dinamičen trg dela, ki posamezniku ponuja priložnost, da v vsakem času najde novo zaposlitev. Spodbujamo vseživljenjsko učenje, podpiramo izobraževalne programe, ki omogočajo dokvalifikacijo ali prekvalifikacijo posameznika in s tem poseganje po novih delovnih mestih z višjo dodano vrednostjo.

Načelo primerljive obdavčitve:

Slovenija ponuja visoko usposobljeno in kvalificirano delovno silo, ki deluje na odprtem evropskem trgu. Naši najbolj sposobni posamezniki lahko delajo kjerkoli, zato moramo zagotoviti, da bodo raje izbirali delo v Sloveniji. Cilj Demokratov je podpreti sposobne ljudi s celovitim naborom ukrepov. Na področju obdavčenja dela moramo doseči, da ljudje s primerljivo izobrazbo in produktivnostjo plačujejo podobne davke kot v nam konkurenčnih gospodarstvih in si lahko zagotovijo primerljiv življenjski standard. Na tem področju se nameravamo lotiti vprašanja razvojne kapice, prilagoditve davčne lestvice ter prilagoditve pokojninskega zavarovanja tako, da bo omogočalo dolgoročno vzdržnost.

Želimo, da postane Slovenija privlačna destinacija za tuje strokovnjake. Glede na dobre prakse iz tujine lahko tuji strokovnjaki pripomorejo k znanosti in izobraževanju, prenosu znanja v gospodarstvo, sodelujejo v zagonskih podjetjih in deficitarnih poklicih. Administrativne spodbude bodo vsebovale pospešitev postopkov za pridobitev delovnih dovoljenj, kar bo gospodarstvu in javnim institucijam vključno z zdravstvom omogočilo hitrejšo prilagajanje spremembam. Povečalo se bo tudi povpraševanje po izdelkih in storitvah. Pri tem moramo izkoristiti vse prednosti digitalizacije. Kot posledico delovnih migracij moramo v prihodnje več pozornosti nameniti integraciji. Priseljevanje mora pozitivno prispevati k našemu razvoju in socialni koheziji.

INFRASTRUKTURA IN MOBILNOST

Izboljšanje infrastrukturne politike v Sloveniji zahteva celovit pristop, ki vključuje modernizacijo, učinkovito upravljanje, trajnostni razvoj in digitalizacijo. Temeljni koncept je povečevanje odpornosti infrastrukture. Za uspeh so potrebni napori vseh deležnikov (javnega sektorja, zasebnega sektorja, lokalnih skupnosti).

Razvoj prometne infrastrukture mora temeljiti na širitvi avtocestnega omrežja oziroma na razširitvi kapacitet najbolj obremenjenih avtocestnih odsekov z izgradnjo dodatnih pasov in izboljšanjem cestnih priključkov. Pospešiti se morajo tudi izgradnja tretje razvojne osi ter manjkajočih odsekov Postojna–Jelšane, Koper–Dragonja, Izola–Lucija. Učinkovito upravljanje prometa z uvajanjem inteligentnih transportnih sistemov (ITS) za boljše upravljanje prometa, zmanjšanje zastojev in izboljšanje varnosti je sestavni del tega načrta.

Vzporedno z razvojem prometne infrastrukture si prizadevamo za modernizacijo železniške infrastrukture, zlasti preko posodobitev železniških prog, nadgradnjo voznega parka oziroma nabavo novih modernih vlakov, ki so energetske učinkoviti in nudijo večjo udobnost za potnike in elektrifikacijo prog. Z vidika stroškovne učinkovitosti posodobitve oziroma izgradnje novih prog bomo preučili različne strategije javnega naročanja gradbenih storitev s ciljem zmanjšanja ciklične prezasedenosti izvajalcev gradbenih del, ki zmanjšuje konkurenco in dviguje ceno storitev. Z vidika financiranja bomo nadaljevali s črpanjem kohezijskih sredstev iz finančne perspektive 2021–2027 med drugim za doseganje TEN-T-standardov ter nadgradnjo železniških regionalnih prog.

Slovenija s svojo strateško lego ponuja možnosti za hitrejši razvoj na področju logistike. V ta namen Demokrati. podpiramo investicije v Luko Koper, ki bi sprostile kapacitete za dodatni pretovor, multimodalne centre v zaledju za povečanje kapacitete skladiščenja in redistribucijo tovora ter dodatne investicije v železniško infrastrukturo. Slednje bodo omogočile ohranitev logistične prednosti pred konkurenti iz tujine.

V zahtevnem in vse manj predvidljivem mednarodnem okolju je krepitev energetske neodvisnosti postala ena od temeljev naše suverenosti. Zato si prizadevamo za dodatne naložbe v cenovno ugodne in nizkoogljične obnovljive vire energije z namenom povečanja deleža sončne, vetrne in hidroenergije predvsem na srednji Savi, saj bi na ta način povečali HE na spodnji Savi. Ta prizadevanja pa so neločljiva z razvojem oziroma nadgradnjo energetske infrastrukture ter spodbujanjem energetske učinkovitosti v gospodinjstvih, industriji in javnem sektorju skozi programe energetske obnove in spodbude za uporabo energetske učinkovitih naprav, hranilnikov in lokalnih sistemov, ki bodo črpali elektriko iz omrežja takrat, ko bo ta najcenejša. Investicije v obnovljive vire hkrati zahtevajo stabilen in trajen vir energije, ki jo lahko nudi samo jedrska energija. V ta namen podpiramo podaljšanje obratovanja JEK1 do 2063 ter vse aktivnosti za ohranitev statusa jedrske države tudi po tem letu.

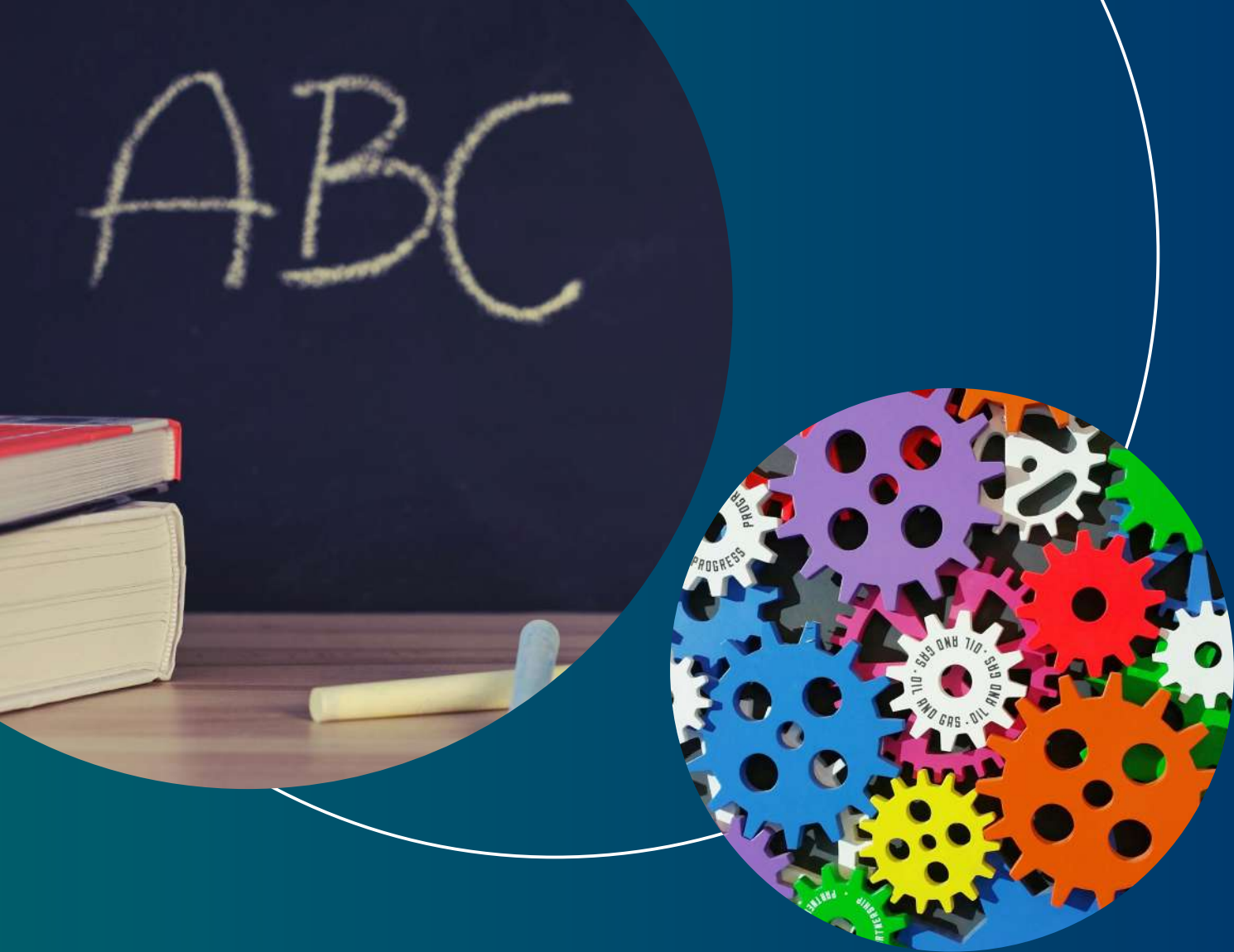
Pospešiti je treba investicijo v Črpalno elektrarno Kozjak in razmisliti o dodatnih možnostih za črpalne elektrarne zaradi visokega deleža sončnih elektrarn, ki ob konicah v omrežje sproščajo presežke električne energije.

Trajnostni razvoj in okoljevarstvo je v osrčju našega prizadevanja, zato dajemo poseben poudarek spodbujanju trajne mobilnosti z uporabo javnih prevozov, kolesarjenja ali hoje. V ta namen nameravamo zagnati projekt izgradnje vseslovenske kolesarske povezljivosti, ki bo kolesarsko povezala Slovenijo.

Na mednarodni ravni smo zavezani h globalnim ciljem trajnostnega razvoja. Naš cilj je ohraniti življenjske vire za prihodnje generacije. Pri tem upoštevamo vse vidike trajnosti – ekološki, socialni in ekonomski.

Mesto in podeželje sta enakovredna partnerja. Zato obravnavamo tako podeželska kot mestna območja enako. Prebivalci na podeželju bodo tudi v prihodnosti potrebovali individualno mobilnost, medtem ko lahko urbana središča storijo dodaten korak naprej z učinkovitim in dostopnim javnim prometom, postopnim spreminjanjem transportnih navad in z uporabo čistejših tehnologij v prevoznih sredstvih.

Izboljšanje infrastrukturne politike lahko dosežemo tudi s spodbujanjem javno-zasebnih partnerstev za financiranje in izvedbo velikih infrastrukturnih projektov, transparentnim načrtovanjem in nadzorom ter dolgoročnim načrtovanjem.

VZGOJA, IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN INOVACIJE

Izobraževanje je temelj celovitega osebnega razvoja. Je ključ do uspešnosti. Izobraževanje spodbuja in razvija temeljno vrednostno usmeritev, sposobnost kritičnega mišljenja, samostojnega odločanja ter zmožnost stremeti k osebnemu razvoju in skupnemu dobremu.

Ustvarjati moramo pogoje za učinkovito, pravično, dostopno in kakovostno šolsko okolje z več javnih izobraževalnih programov. Na državni in lokalni ravni moramo spodbujati raznovrstnost vzgojno-varstvenih storitev z namenom doseganja višje kakovosti izobraževanja.

Držimo se načela zgodnjega učenja slovenščine za otroke kot pomembnega dejavnika za uspešno vključitev v šolo in družbo. Po koncu osnovne šole mora biti znanje slovenskega jezika na ravni, ki omogoča normalno vključitev v življenje. Hkrati pa z zgodnjim učenjem slovenskega jezika krepimo našo kulturno identiteto kakor tudi socializacijo mladih in njihovo vključitev v družbo.

Zavzemamo se, da pri oblikovanju šolske politike enakopravno sodelujejo strokovna javnost, učitelji, starši, sindikati in ustanovitelji, kar krepi široko zastopano in demokratično odločanje. Pomembno je, da šolske ustanove uživajo visoko stopnjo avtonomije, kar jim omogoča učinkovito prilagajanje potrebam posameznikov in družbe.

Visokošolski sistem mora temeljiti na odprtosti, inovativnosti in odličnosti, da postane kakovosten in mednarodno konkurenčen. Visoko šolstvo, javne ali zasebne narave, mora dajati poudarek tistim smerem, ki odgovarjajo potrebam gospodarstva in usmeritvam razvitih držav EU. Kot država moramo aktivno sodelovati pri vzpostavljanju kakovostnega, primerljivega in odprtega srednješolskega in visokošolskega prostora v Evropski uniji, obenem pa omogočati izmenjavo študentov in učiteljev ter možnosti za študij v tujini

Poklicno in akademsko izobraževanje sta enakovredna in enako potrebna za skladen razvoj družbe, posamezniku pa ponujata enake priložnosti za uspeh. Ob hitrih spremembah v delovnem svetu, zlasti zaradi digitalizacije, je ključno, da dualni sistem izobraževanja vključuje nove poklicne profile in digitalne veščine.

Podpiramo vseživljenjsko učenje. Izobraževanje je proces, ki se nikoli ne konča. V partnerstvu z delodajalci in zaposlenimi spodbujamo razvoj mentorstva, dodatno usposabljanje ter izpopolnjevanje.

Krepitev univerz, znanosti in izobraževanja je prioriteta. Vrednote odličnosti v izobraževanju in raziskovanju so ključne za prihodnost. Podpiramo sodelovanje med znanostjo, raziskavami in gospodarstvom, saj je to bistveno za oblikovanje razvojne družbe.

Raziskave in inovacije so temelj tehnološkega napredka in gospodarskega razvoja še zlasti v mednarodnem tehnološkem okolju, ki stavi na umetno inteligenco. Slovenija ima vrhunske posameznike in podjetja, ki razvijajo inovativne rešitve, a nato prepogosto končajo v tujih rokah, kar in fine slabi konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Z namenom spodbujanja raziskav in inovacij ter ustvarjanja dodane vrednosti moramo v Sloveniji bolje povezati univerze, inštitute in druge raziskovalno-razvojne ustanove z namenom pospešitve tehnološkega razvoja ter tudi ustvarjanja nujnih sinergij za krepitev naše konkurenčnosti v mednarodnem okolju. Pri tem ima poleg zasebnega sektorja izrazito vlogo tudi država skozi finančno spodbujanje raziskav in inovacij, pri čemer je treba vezati te spodbude na ohranitev tehnoloških rešitev v Sloveniji oziroma v dobrobit vsesplošnega razvoja Slovenije.

Demokrati. se z namenom krepitve in prilagoditve šolskega sistema novim sodobnim izzivom zavzemamo za sprejetje med drugim naslednjih ukrepov:

- krepitev digitalne pismenosti, da bodo naslednje generacije soustvarjalke okolja in orodja in ne samo uporabnice digitalnih orodij;
- zbližanje šolskega sistema z življenjem ter povezovanje le-tega z aktualnimi izzivi;
- spodbujanje ustvarjalnosti in inovativnosti po vsej izobraževalni vertikali;
- spodbujanje razvoje podjetniške miselnosti in inovativnosti;
- decentralizacija oziroma krepitev avtonomije;
- večja privlačnost poklicev v vzgoji in izobraževanju, med drugim z reformo kurikuluma, boljšimi delovnimi pogoji ter poštenim plačilom.

KULTURA

Kultura gradi slovensko identiteto in krepi pripadnost narodu. Pomaga pri razvoju ustvarjalnosti, inovativnosti, prilagodljivosti in sodelovanju, zato je hkrati tudi temeljni dejavnik gospodarskega razvoja. Naša kultura je bila v preteklosti razlog, da smo Slovenci ohranili svoj prostor, identiteto in jezik ter naposled dobili svojo državo.

Slovenski jezik je v osrčju ohranjanja in razvoja naše kulturne identitete, zato je še toliko bolj pomembno spodbujati njegovo uporabo in krepitev ravni znanja jezika.

Ohranjanje slovenske identitete se mora izvajati tudi skozi kulturno izobraževanje že od mladih nog. Šola ima pri tem ključno vlogo skozi učenje zgodovine slovenskega naroda, literature in umetnosti. Zato se zavzemamo za krepitev povezanosti kulture, izobraževanja in znanosti.

V tej luči je dolžnost države oziroma vlade, da podpira kulturo na vseh ravneh ter k temu s pomočjo davčne politike k sodelovanju privabi tudi zasebni sektor.

ŠPORT IN ZDRAV ŽIVLJENJSKI SLOG

S treningom športa se učimo discipline, poštenosti, uspešnosti, sodelovanja in ekipnega duha. Šport je sestavni del zdravega življenjskega sloga, ki temelji na dobri telesni in duševni kondiciji in vodi v bolj zdravo in kakovostno življenje. Zato Demokrati. spodbujamo vključitev športnih aktivnosti že zelo zgodaj v izobraževalni proces. Spodbujanje rekreativnega športa od najmlajših let naprej je najboljša investicija v dolgoživo družbo.

Slovenija je dežela vrhunskih športnikov, ki nas razveseljujejo in navdušujejo. A uspehi ne pridejo sami po sebi, temveč s trdim delom in omogočanjem razvoja športnikov. Za nadaljnje uspehe moramo podpirati profesionalni šport in sodobne prostore za trening in tekmovanja. Zavzeli se bomo za krepitev podpore pri organizaciji velikih športnih dogodkov in mednarodnih tekmovanj v Sloveniji.

Šport povezuje ljudi. Demokrati. priznavamo pomen množičnega športa za družbeno povezanost in podpiramo prostovoljstvo v športnih društvih, ki omogočajo ljudem aktivno udejstvovanje v športu.

Športna dejavnost mora biti dostopna vsem, ne glede na socialno ozadje, zato bomo še naprej spodbujali članstvo otrok in mladostnikov v športnih društvih ter dostopnost športnih objektov za mlade rekreativne športnike. Prav tako si prizadevamo za večjo udeležbo oseb z oviranostmi v športu, s posebnim poudarkom na dostopnosti športnih objektov.

OKOLJE IN PODNEBNE SPREMEMBE

Vode, gozdove, zemljišča in druge dele okolja moramo varovati in ohranjati za mlajše generacije in prihodnost. Ker pa so posegi v okolje temeljnega pomena za gospodarski razvoj in blagostanje prebivalstva je treba o posegih v okolje odločati premišljeno tako, da bodo ti posegi trajnostni, in tako, da bomo zagotovili samozadostno oskrbo z vsemi naravnimi viri, ki jih v Slovenji potrebujemo za dostojno življenje vseh njenih prebivalcev.

Naše ključne prioritete in ukrepi na področju okolja, naravnih virov in prostora so:

- učinkovitejše varstvo voda pred onesneževanjem;
- učinkovito varstvo pred škodljivim delovanjem voda (poplave, zemeljski plazovi, itd.);
- učinkovitejša raba voda;
- učinkovitejše varstvo tal in rodovite zemlje;
- učinkovitejše varstvo zraka;
- učinkovitejše upravljanje z odpadki;
- spodbujanje krožnega gospodarstva;
- učinkovitejše upravljanje z mineralnimi surovinami;
- bolj premišljeno upravljanje z naravo (zavarovanimi in varstvenimi območji);
- učinkovitejše upravljanje s prostorom, kar zajema učinkovitejše občinsko prostorsko načrtovanje ter pospešitev postopkov izdaje gradbenih in okoljskih dovoljenj.

Ciljno usmerjeni spodbujevalni ukrepi za okolju prijazne rešitve so ključni za doseganje cenovno dostopnega in sprejemljivega zelenega prehoda. Ljudem moramo pri prehodu na okolju prijaznejše tehnologije, bolj trajnostne oblike bivanja in mobilnosti pomagati s spodbujevalnimi programi in davčnimi olajšavami. Bivanje in mobilnost sta osnovni potrebi in ne smeta postati nedosegljivi luksuz. Poleg strategij za boj proti podnebnim spremembam so nujni tudi ukrepi za prilagoditev na že prisotne podnebne spremembe.

KREPITEV KMETIJSTVA, LOKALNA PRIDELAVA IN VARNA HRANA

Demokrati. se zavzemamo za uravnoteženo politiko, ki vključuje tako mestne kot podeželske regije. Podpiramo partnersko ravnovesje interesov med mestnimi in podeželskimi območji.

S trajnostno kmetijsko politiko podpiramo kmetijski sektor, ki je temelj našega ruralnega gospodarskega, socialnega in kulturnega življenja. Močne kmetije so ključne za razvoj regij, spodbujanje policentričnega razvoja in ohranjanje prebivalstva v ruralnem okolju.

Kmečkim družinam je potrebno zagotoviti minimalni socialni standard, zato se zavzemamo za opredelitev kmečkih žena kot podpornega poklica, s tem pa oblikovanje osnove za dodelitev socialne pokojnine za tretje življenjsko obdobje.

Naša zaveza je, da bomo s pomočjo ciljnih ukrepov ohranjali in podpirali kmečke družine v njihovem naravnem okolju. Kmetije so temelj naše kulturne identitete, zato mora država spodbujati medgeneracijski prenos znanja in upravljanja za njihovo ohranitev, s tem pa prenos kmetij na naslednje generacije. Prispevek kmečkih gospodinjstev k varni, kakovostni hrani, ohranjanju okolja in trajnostni proizvodnji energije je ključen za zdravo in dolgoživo družbo.

Ekološko in konvencionalno kmetijstvo za nas nista nasprotnika, ampak dopolnjujoča se pristopa. Podpiramo podjetniško naravnane kmetije, ki proizvajajo na okolju prijazen in trajnosten način, za kar je končni uporabnik pripravljen dodatno plačati. Poleg tega pa mora država dvigniti ravni samooskrbnosti po posameznih kategorijah kmetijskih izdelkov, zato potrebujemo ciljne ukrepe s konkretnim učinkom.

Naše načelo je: regionalno in sezonsko pred uvoženim. Zato podpiramo spodbujanje regionalnih tržnih pobud in kmečkih tržnic. Prav tako podpiramo, da so lokalne kmetije dobaviteljice hrane za vrtce in šole. S tem ne samo da ohranjamo družinske kmetije, temveč tudi krepimo odnos do zdravega in kvalitetnega načina prehranjevanja. V ta namen se bomo zavzeli za spodbujevalne ukrepe uporabe lokalno pridelane hrane v javni izobraževalni verigi..

Svetovni viri so omejeni, naraščajoče število prebivalstva dodatno povečuje to pomanjkanje. Zagotavljanje prehranske samooskrbe v naši državi je pomembna naloga skupne kmetijske politike v okviru Evropske unije, hkrati pa tudi nacionalno varnostno vprašanje.

Podeželje vidimo kot pomemben življenjski in gospodarski prostor za Slovenijo. Želimo spodbuditi trg za slovenske regionalne izdelke ter izboljšati možnosti za rast in zaposlovanje na podeželju. Regionalna podjetja so pomemben del slovenskega gospodarstva, ki skrbijo za skladen regionalni razvoj države. Obnova vasi, podpora podeželski kulturi in močan izobraževalni sistem so ključni za razvoj podeželja.

SOCIALNA DRŽAVA

Zaslužiti si za življenje z lastnim delom je bistvo odgovornega življenja. Kakovostno in varno delo je ključ do uspešnega in neodvisnega življenja, omogoča polno sodelovanje v družbi, zagotavlja socialno in pokojninsko varnost, omogoča ustvarjanje premoženja, blaginjo in dostojno pokojnino v starosti. Zato trdno verjamemo v naše temeljno načelo: delo ustvarja socialno vrednost. Dobro plačano delo je najboljša zaščita pred socialno izključenostjo in revščino v starosti. Zvišanje življenjskega standarda nameravamo doseči tudi z odpravo administrativnih omejitev, razbremenitvijo obdavčitve plač, poudarjanjem dela kot vrednote, spodbudami za družine ter ustrezno prilagojeno stanovanjsko politiko.

V ta namen nameravamo sprejeti med drugim naslednje ukrepe:

- vzpostavitev večje preglednosti nad izplačili socialnih transferjev in socialnimi storitvami, okrepitev nadzora nad izplačili ter vezanje vrednosti prejete socialne pomoči na pripravljenost izvajanja javnih del;
- prilagoditev normativne podlage delovanja Javnega stanovanjskega sklada za pridobitev nepremičnin ter sprejetje ukrepov, s katerimi bomo krepili ponudbo najemniških stanovanj na trgu nepremičnin;
- sprejetje celovitega koncepta dolgotrajne oskrbe, ki bo med drugim zajemal: vključitev bivalnega okolja v omrežje oddaljenega nadzora (pametni domovi), povečanje prilagojenih kapacitet glede na kategorije oseb, oskrbniške družine za stare ljudi ob ustrezni strokovni in finančni podpori, preoblikovanje javnih zavodov v mrežo skupnostnih služb za ljudi, zakonsko ureditev 24-urnih interventnih služb po regijah.

Socialna država je družini prijazna država. Zato si Demokrati prizadevamo za vzpostavitev varne in družinam prijazne družbe, ki bo aktivno ustvarjala pogoje za oblikovanje družinskega življenja. V ta namen moramo razmišljati o inovativnih rešitvah, ki bodo naklonjene družinskim in poklicnim obveznostim, in katerih namen mora biti dvig rodnosti, med drugim vzpostavitev varstva otrok v delovnem okolju, koncept "delo mora biti opravljeno" s fleksibilnim pristopom do načina dela, spodbujanje medgeneracijskega sodelovanja že od vrtca naprej in med drugim sprememba definicije otroškega dodatka, ki mora biti namenjen otroku in ne služiti namenu socialnega korektiva.

Država ima dolžnost biti prijazna tudi do invalidov, katerim mora nuditi storitve v smislu zagotavljanja enakovrednega življenja vseh državljanov. To pomeni, da moramo na novo razmisliti o obsegu oskrbe na domu, ki je danes za tiste s težjo obliko bolezni ali invalidnosti zakonsko omejena na 110 ur na mesec, kar ne omogoča dostojnega življenja..

Socialna država se sooča z demografskim izzivom oziroma s hitro starajočo se družbo. Podatki kažejo, da ima Slovenija v primerjavi z ostalimi državami članicami Evropske unije najbolj izrazito staranje prebivalstva, med drugim zaradi nizke rodnosti in daljše življenjske dobe. Srednjeročni in dolgoročni ukrepi zajemajo boljšo dostopnost do stanovanj, hitrejšo vključitev na trg dela, krepitev zavesti o pomembnosti varovanja okolja in sprejemanja ukrepov na področju podnebnih sprememb ter krepitev varnosti z namenom ustvarjanja pozitivnih pogojev za vzpostavitev družine z otroki. Preko vzgojnega in izobraževalnega sistema moramo krepiti vlogo družine, učenje o pomembnosti ustvarjanja družine ter krepitev medgeneracijskega sodelovanja in povezovanja.

Ne nazadnje moramo skupaj poskrbeti tudi za najbolj ranljive skupine ljudi, pri čemer se Demokrati zavzemamo za vzpostavitev socialnih podjetij v državni lasti, ki bi ponujala možnost zaposlovanja.

Naše vodilo socialne države je, da delamo vsi, ker je delo vrednota. Socialna država pomeni dati priložnost vsakemu posamezniku, da prispeva k osebnemu razvoju in razvoju Slovenije, a tudi obveznost slednega, da pri tem aktivno sodeluje. Če se znajde v težavah, mu mora socialna država pomagati, a za zagotovitev trajnosti socialne države mora obstajati nujno ravnotežje med tistimi, ki prejemajo pomoč, in tistimi, ki jo nudijo.

JAVNO ZDRAVSTVO

Vizija Demokratov je ustvariti pravičen, dostopen in učinkovit javni zdravstveni sistem, ki temelji na oskrbi, sodobni tehnologiji in transparentnem upravljanju v zadovoljstvo pacientov, preventivi in dolgoročni vzdržnosti. Uvedba zdravstvenih pokrajin ter prenova vodenja bolnišnic, podkrepljena z digitalno preobrazbo, bosta omogočili večjo učinkovitost, preglednost in dostopnost.

Dostopnost do kakovostnih zdravstvenih storitev moramo zagotoviti z izboljšanjem organizacije dela z uvedbo učinkovitejših sistemov upravljanja čakalnih seznamov in boljšo koordinacijo med različnimi ravni zdravstvenega varstva. Dodatno k temu se zavzemamo za širitev kapacitet z gradnjo novih zdravstvenih ustanov in uvedbo mobilnih zdravstvenih enot za izboljšanje dostopnosti v oddaljenih regijah.

Zavzemamo se za uvedbo zdravstvenih pokrajin za boljšo regionalno upravljanje. Zdravstvene pokrajine bi omogočile, da vsaka regija prilagodi svoje kapacitete in vire glede na specifične potrebe prebivalcev. To bi izboljšalo dostopnost do storitev v regijah z manj dostopnimi specialisti in skrajšalo čakalne dobe za prebivalce podeželskih območij, hkrati pa povečalo mobilnost zdravstvenih storitev znotraj vsake posamezne regije.

Potrebna je tudi prenova sistema upravljanja z zdravstvenimi ustanovami. Po podatkih študij Evropske komisije vodstveni kadri v povprečju porabijo 40 do 50 % svojega časa za administrativna opravila, kar znatno omejuje njihovo sposobnost za učinkovito upravljanje in optimizacijo virov.

S krepitvijo preventivnega zdravstva lahko preprečimo številne kronične bolezni in zmanjšamo potrebo po dolgotrajni negi. Zato moramo povečati financiranje preventivnih programov, zlasti za preglede kroničnih bolezni, kot so srčno-žilne bolezni in sladkorna bolezen. Dodatno moramo uvesti preventivne preglede za različne starostne skupine na nacionalni ravni. Za večjo učinkovitost presejalnih in preventivnih programov je nujno oblikovati sistem digitalnega zdravstvenega centra, ki bo omogočal pripravo presečnega zdravstvenega stanja prebivalstva preko analize anonimiziranih podatkov s pomočjo umetne inteligence.

Digitalizacija zdravstva prinaša večjo učinkovitost in preglednost. Po podatkih OECD povprečni stroški administracije v zdravstvu znašajo okoli 10 do 15 % vseh stroškov zdravstva. Zato moramo razviti integrirani pametni zdravstveni sistem, ki bo omogočal spremljanje zdravstvenih podatkov in interakcijo s pacienti. V ta namen je treba sprejeti naslednje ukrepe:

- popolna digitalizacija zdravstvenih kartonov in centralizacija podatkovnih sistemov;
- uvedba telemedicine in oddaljenega spremljanja pacientov;
- uporaba umetne inteligence za diagnostiko, preventivo in personalizirano zdravljenje;
- partnerstvo z visokotehnološkimi podjetji za razvoj naprednih rešitev.

Poleg vsega je za zdravje družbe pomembna tudi skrb za kakovostno duševno zdravje posameznika. Ta mora postati del politik na različnih nivojih, saj je prav dobra kondicija duševnega zdravja skupna naložba v prihodnost.

PRAVNA DRŽAVA

Država se kot demokracija lahko razvija in prilagaja novim izzivom le ob predpostavki, da imamo vsi enake pravice in dolžnosti. Drugače povedano, da smo vsi enaki pred zakonom.

Pravna država mora biti močna in učinkovita ter imeti monopol pri izvajanju ustavnega reda in izgradnji vrednostnega sistema družbe. Pri tem imamo vlogo tudi državljani, ki soustvarjamo pravno državo in ki moramo hkrati spoštovati pravila, ki jih je sprejela večina ob nujnem varovanju pravic manjšin.

Pri krepitevi pravne države ima ključno vlogo sodna veja oblasti. Ena pravna država za vse pomeni uveljavljanje moči zakona namesto zakona moči. Zato je še toliko bolj pomembno, da državljani pravosodje vidimo in razumemo kot neodvisno ter posledično vredno zaupanja. Evropska komisija je v dokumentu EU Justice Scoreboard 2024 ponovno izpostavila padec percepcije sodne in sodniške neodvisnosti v Sloveniji.

Vsi akterji v pravosodju – ministrstvo za pravosodje, sodišča, tožilstvo, notariat, odvetništvo, državno tožilstvo, v širšem kontekstu pa tudi ustavno sodišče – imajo, kljub svojim različnim pristojnostim, funkcijam in interesom, skupno poslanstvo: sodelovati pri zagotavljanju poštenega in učinkovitega sojenja, ki bo zagotovilo zaupanje prebivalstva, gospodarstva in družbenih sistemov v pravno državo, s tem pa spodbudilo željo po preventivnem, mirnem in poštenem reševanju sporov v družbi.

Reforma sodnega sistema obsega celovito prenovo, ki stremi k povečanju učinkovitosti, transparentnosti in ugleda sodstva. Med ključne ukrepe spada odprava okrajnih sodišč, kar bo poenostavilo sodni sistem in zmanjšalo število sodnih enot.

Za večjo učinkovitost delovanja sodnega sistema predlagamo uvedbo kabinetnega sistema v sodstvu in na tožilstvu s povečanjem števila podpornega osebja. Urejanje sodniških plač ter profesionalizacija in transparentnost sodnega sveta sta osrednji komponenti, s katerima se stremi k izboljšanju kakovosti kadrovskega postopka in k večji odgovornosti sodnega sistema. V tem okviru bo sodnike na predlog reformiranega sodnega sveta imenoval predsednik republike, kar bo prineslo dodatno težo pri izboru najprimernejših kadrov.

Poseben poudarek mora biti namenjen spodbujanju pozitivne kadrovske selekcije, meritokraciji ter zagotavljanju najboljših vodstvenih kadrov v sodstvu in njegovem upravnem delu, zlasti na strani predsednikov sodišč, ki naj bodo najboljši med enakimi. Zvišanje ugleda sodniškega poklica bo dodatno podprto s koncentriranim sojenjem, pri katerem se bodo procesna pravila prilagodila učinkovitejšemu poteku sodnih postopkov.

Digitalizacija sodstva bo omogočila lažjo dostopnost sodnih odločitev, javnost sodnih obravnav ter boljši nadzor nad potekom in trajanjem postopkov. Uvedba digitalnih tehnologij bo prispevala tudi k doslednemu spoštovanju časovnih standardov, kar bo sodne postopke dodatno pospešilo.

Za izboljšanje delovanja pravosodnega sistema in povrnitev zaupanja vanj se Demokrati zavzemamo za njegovo reformo ob potrebnem širokem družbeno-političnem soglasju. Hkrati se bomo zavzeli za izboljšanje dostopnosti do pravosodnega sistema zlasti za ranljive skupine prebivalstva.

ZUNANJA POLITIKA IN MEDNARODNI ODNOSI

Temeljni cilj zunanje politike je uresničevanje strateških interesov, krepitev varnosti in blaginje RS. Usmeritev zunanje politike RS opredeljuje Ustava RS, dokumenti Združenih narodov, Sveta Evrope in drugih mednarodnih organizacij, katerih članica je Slovenija. Sloveniji poseben vrednostni okvir v mednarodni skupnosti nalagata članstvo v Evropski uniji in v Zvezi NATO.

Varnost je ključen element zunanje politike. Slovenija je utemeljena na spoštovanju človekovega dostojanstva in pravic, liberalni demokraciji, nacionalni in narodni istovetnost ter istovetnost narodnih manjšin, krepitvi zavesti o pomenu slovenskega jezika in kulture ter strateški varnosti, predvsem z vidika energetske, surovinske, kibernetске in prehranske varnosti.

V luči spremenjenih geostrateških in varnostnih razmer bo zunanja politika okrepila svoje delovanje na področju varnosti in vsestranske odpornosti. Na podlagi ljudske volje smo pristopili h konceptu kolektivne varnosti, zato moramo poskrbeti, da postanemo aktivna članica, ki ustrezno prispeva k varnosti in ki lahko računa na pomoč, če jo bo kdaj potrebovala.

Na področju migracij bo Slovenija še naprej gostoljubna do posameznikov v resnični stiski, v okviru svojih zmožnosti. V sklopu politike migracij je treba jasno razlikovati med begunci in (ekonomskimi) migranti ter legalnimi in ilegalnimi migracijami. Zaradi varnosti svojih državljanek in državljanov mora Slovenija narediti vse, kar je v njeni moči, da z ukrepi in mehanizmi zameji ilegalne migracije. V okviru migracijske politike je treba odločneje upravičiti pričakovanja glede sprejemanja evropskih vrednot in evropskega načina življenja. Kot del migracijske in azilne politike so tudi postopki vračanja. Osebe, katerim je bil mednarodna zaščita zavrnjena, še posebej pa tiste, ki so storili kazniva dejanja ali predstavljajo varnostno grožnjo, je treba vrniti v državo izvora.

Migracijska politika ne sme predstavljati tveganja za socialno kohezijo. Ta je pogojena z uspešno integracijo. Kdor ostane pri nas, mora biti lojalen do države in državnih institucij, se integrirati ter spoštovati in prevzeti naše vrednote, ki so temelj socialne države, zato bomo Demokrati. podpirali programe, ki bodo vztrajno omogočali uspešno integracijo. Odločno zavračamo getoizacijo, ki vodi v radikalizacijo in ekstremizem.

Prizadevamo si za kakovostne odnose s sosednjimi državami. Demokrati. podpiramo zunanjo politiko po načelu koncentričnih krogov. Odnosi s sosednjimi državami so v jedru zunanje političnega delovanja. Ob tem poudarjamo skrb za krepitev slovenske narodne skupnosti kot avtonomnega subjekta in kot stalnega sogovornika v odnosih s sosednjimi državami. Bistveni cilji pri tem so ustrezno politično zastopstvo manjšine, šolstvo v slovenskem jeziku ter položaj slovenskega jezika v javni rabi in pred državnimi organi.

Zavzemamo se za okrepljene vezi s srednjeevropskimi državami, s čimer krepimo tudi naš glas v institucijah EU. Zaradi geografske lege in gospodarskih ter varnostnih vprašanj bomo spodbujali odnose v sredozemski regiji. Znatno je treba okrepiti sodelovanje s slovenskimi skupnostmi po svetu – tradicionalnimi in novodobnimi – in posamezniki slovenskega rodu v različnih dejavnostih, zlasti gospodarstvu, znanosti in kulturi. Vprašanje sodelovanja bomo rešili na sistemski ravni z vzpostavitvijo stalne kontaktne točke in naborom skupnih projektov, ki bodo okrepili povezanost s Slovenci v tujini.

Prav tako nameravamo okrepiti slovenski vpliv v mednarodnih organizacijah in povezavah z aktivnim spodbujanjem izjemnih posameznikov pri njihovih kandidaturah na različne funkcije v mednarodnih organizacijah. Namesto politične pripadnosti bo glavni kriterij usposobljenost in posledično izvoljivost kandidatov.

EU mora ostati odprta in uspešna z večjo geopolitično težo. V interesu RS je tesno povezana Evropska unija, ki ima v svetu večjo geopolitično težo, je gospodarsko uspešna, funkcionalna in notranje povezana ter predstavlja močan okvir za ohranitev miru, liberalne demokracije in blaginje na evropski celini. EU potrebuje reforme v smeri večje konkurenčnosti, večjega vlaganja v znanje in razvoj ter oblikovanje ugodnejšega poslovnega okolja za novo nastajajoča podjetja tveganega kapitala.

Večji poudarek je treba nameniti krepitvi kritične infrastrukture, surovinski in energetske varnosti EU, oblikovanju evropskih gospodarskih šampionov in strateškim povezavam s tretjimi državami. V sklopu tega se zavzemamo za zaključek širitvenega procesa v predvidenih okvirih z državami Zahodnega Balkana in Vzhodnega partnerstva. Države kandidatke morajo pri tem pokazati jasn reformni zagon na podlagi vrednostnega okvira EU.

Demokrati. poudarjamo, da Evropska unija potrebuje okrepitev zavesti o skupni kulturni dediščini in evropskemu načinu življenja, ob polnem spoštovanju nacionalnih interesov in posebnosti držav članic.

VARNOST

Glavno vlogo pri zagotavljanju civilne varnosti – varnost posameznikov in skupnosti, spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter krepitev pravne države – nosi policija, ki mora državljanom zagotavljati visoko stopnjo varnosti pred najhujšimi oblikami organizirane, gospodarske, klasične in kibernetске kriminalitete. Policija je del kritične državne infrastrukture, zato je primarna naloga države, da ji zagotovi ustrezno finančno, tehnično in kadrovsko podlago za učinkovito delovanje. Poleg tega mora zakonodajalec poskrbeti za ustrezno pravno varstvo policistov. Zavzemamo se za strožje sankcije v primeru napada na uradno osebo. Poleg tega predlagamo možnost stopnjevanja sankcij v primeru ponovitve prekrškovnih oziroma kaznivih dejanj posameznika za povečanje učinkovitosti in preventivnosti kaznovalne politike.

Zavzemamo se za kontinuirano usposabljanje in izobraževanje ter tesno sodelovanje deležnikov, ki zagotavljajo podlago za učinkovit pregon kaznivih dejanj (Finančna uprava RS, Tržni inšpektorat RS, Banka Slovenije, Urad RS za preprečevanje pranja denarja itd.).

Za učinkovitejši in odločnejši boj zoper korupcijo belih ovratnikov in gospodarski kriminal se zavzemamo za ustanovitev finančne policije z ustreznimi pooblastili, strokovnim vodstvom ter zadostnimi finančnimi in kadrovskimi viri.

Padec Berlinskega zidu oziroma železne zaves je predstavljal upanje v boljšo, demokratično družbo, družbo s krepitvijo mednarodnih odnosov, med drugim političnih, gospodarskih in kulturnih vezi ter posledično tudi varnosti. Rezultat dobrih 30 let kasneje je zelo daleč od pričakovanj. Mednarodno okolje je postalo nepredvidljivo bolj kot kdajkoli prej. Na evropskem kontinentu ponovno divja vojna, razmere na Bližnjem vzhodu so nestabilne, v Tajvanski ožini se napetosti stopnjujejo, krepijo se avtokracije, katerih namen je spodkopavati naše temeljne vrednote in naš način življenja.

Poleg državno financiranega terorizma, ki se izvaja neposredno ali posredno preko t. i. proksijev, organiziranih mednarodnih kriminalnih združb, odkritih sovražnosti posameznih avtokratskih režimov, nam pretijo tudi nevarnosti v obliki hibridnih groženj in kibernetiki napadov, katerih namen je ogroziti delovanje države in njenih podsistemov.

Narava teh groženj zahteva prenovu strategije o krepitvi varnosti države, njenih varnostnih strukturah in varnosti državljanov.

V sklopu tega Demokrati. predvidevamo temeljit razmislek o novi paradigmi obrambne politike.

Za učinkovito obravnavanje varnostnih izzivov je potrebno zagotoviti fleksibilnost in prilagodljivost obrambnega sistema ter normativnih dokumentov, da se lahko hitro odzovemo na različne scenarije v miru, krizi ali vojni. Prav tako je pomembno vzpostaviti učinkovite mehanizme za koordinacijo in upravljanje virov ter zagotoviti, da so vsi viri uporabljeni na najbolj ekonomičen in racionalen način.

Modernizacija opreme in uvajanje novih tehnologij morata biti prednostna naloga, pri čemer je treba zagotoviti tudi ustrezno usposabljanje in izobraževanje kadra za uporabo teh tehnologij. Kadrovska politika mora vključevati ustrezno selekcijo, usposabljanje in motivacijo kadra, da se zagotovi učinkovito izvajanje obrambnih nalog.

Glede na geostrateško pozicijo, velikost, omejenost sredstev in mednarodno vpetost se mora Slovenija osredotočiti na oblikovanje obrambnega sistema s krepitvijo dejavnika odvrčanja. To zahteva stalne naložbe v obrambo in vzdrževanje zmogljivosti tudi v odsotnosti neposrednih groženj. Občutek varnosti v državi je pomemben, vendar tudi dvorezen meč – po eni strani krepi uspešno delovanje države in družbe, po drugi strani pa lahko privede do zanemarjanja pripravljenosti na nevarnosti, ki se lahko prej ali slej pojavijo na obzorju. Ko pa grožnja postane očitna, je običajno že prepozno, vsekakor pa predrago. Prepočasno sprejemanje ključnih odločitev lahko torej resno ogrozi nacionalno varnost, vsaka zamuda in zapravljanje časa pa se lahko kaznujeta pri ustreznem obvladovanju tveganj, še posebej ko so ta že otipljiva.

Varnost je tesno povezana s pridobivanjem informacij in izmenjavo varnostno občutljivih informacij z enako mislečimi državami. Zato moramo stremeti k profesionalizaciji obveščevalnih organov, ki bodo zasledovali nacionalne interese.

Hibridne oblike in kibernetске grožnje terjajo opremljanje s sodobno tehnologijo in ustrezno usposobljenimi kadri, ki bodo znali vnaprej opozoriti na potencialne grožnje in ukrepati v zgodnji fazi. V ta namen predlagamo razmislek o ustanovitvi posebne agencije za ukvarjanje s kibernetскими in hibridnimi grožnjami.

V okviru kolektivne varnosti s članstvom v Zvezi NATO pa Slovenija krepi svojo varnost in hkrati nudi varnost s sodelovanjem v mednarodnih civilnih ali vojaških misijah, ki se izvajajo tudi v okviru članstva v EU. Slovenija kljub leta 2014 sprejeti zavezi ne namenja 2 % BDP za obrambo, kar slabi njeno pozicijo v Zvezi NATO in hkrati njen zunanjepolitični doseg. Ker moramo za našo varnost najprej poskrbeti sami, se Demokrati. zavzemamo za spoštovanje sprejetih zavez ter posledično krepitev notranje in zunanje varnosti, s čimer nameravamo vrniti Slovenijo nazaj med kredibilne in vplivne članice zavezništva.

LOKALNA SAMOUPRAVA

Zavezani smo k razvoju lokalne samouprave in politiki odločanja po načelu subsidiarnosti.

Občine so srce lokalne skupnosti. Podpiramo močne in samostojne občine s finančno osnovo, ki jim omogoča učinkovito izvajanje številnih nalog. Naši cilji so zmanjšanje nepotrebne birokracije in poenostavljeni finančni programi, ki občinam omogočajo večjo učinkovitost in prijaznost do državljanov. Spoštujemo in krepimo lokalno samoupravo.

Občine so odgovorne za organizacijo javnih storitev v pošteni konkurenci. Podpiramo načelo subsidiarnosti na ravni Slovenije ter se zavzemamo za jasno razmejitev nalog med različnimi ravni upravljanja. Zavzemamo se za sistem financiranja občin, ki temelji na odgovornosti in zagotavlja zanesljivo finančno izravnavo, pri čemer so ključna nadomestila za občine z manjšimi finančnimi viri. Občine so raznolike in to raznolikost si v slovenskem prostoru prizadevamo ohraniti.

Načelo subsidiarnosti narekuje tudi regionalizacijo oziroma ustanovitev pokrajin, pri čemer se zavzemamo za sorazmernost števila pokrajin z velikostjo in potrebami Slovenije. Ob ustanavljanju pokrajin bo treba jasno razmejiti njihove pristojnosti, naloge, vire financiranja, organiziranost ter namene in cilje njihove ustanovitve.

Demokrati. se zavzemamo za vzpostavitev pokrajin, ki bodo zagotovile potrebno ekonomijo obsega, dovolj sredstev za večje infrastrukturne projekte, razbremenile občine nepotrebnih administrativnih del, hkrati pa prevzele naloge z državne ravni, s čimer se bodo pospešili postopki umeščanja v prostor in ostali postopki odločanja, ki ne potrebujejo neposredne vključenosti državne ravni.

Demokrati

2024